

تحلیل و ارزیابی شاخص های شهرخلاق در جهت سرزندگی با هدف اثرگذاری بر فضای شهری جمعی

الهه دهقان زاده*

*دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری delara.dehghanzadeh@gmail.com

چکیده

امروزه به دلایل گوناگون تامین نشاط و سرزندگی در سکونتگاه های شهری به یکی از دغدغه های اصلی نظام مدیریت شهری به ویژه در کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است. هر چه در یک محله و بخشی از شهر سرزندگی در سطح بالایی باشد آن محله پتانسیل زیادی در جذب شهروندان خواهد داشت لذا ارتقا سرزندگی موجب خلاقیت و خلاقیت می تواند منجر به رونق اقتصادی، فرهنگی و اجتماع پذیر و سکونت پذیری بخش های مختلف شهر گردد. شهر خلاق مکانی برای رشد و نمو خلاقیت در دینامیک خوشه های خلاق جامعه است که مرکز ثقل اشتغال و فرهنگ و اجتماع خلاق است. هدف موردپژوه، سنجش معیارهای شهرخلاق در جهت سرزندگی است که به دلیل قرارگیری در مجاورت بازار تهران پتانسیل هایی جهت تبدیل به خوشه خلاق شهری با رویکرد سرزندگی و جذب طبقه خلاق را دارد. پژوهش حاضر از نوع پژوهش با ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف، پژوهشی کاربردی میباشد. روش جمع آوری اطلاعات به دو صورت اسنادی-کتابخانه ای و روش پیمایشی در قالب روش دلفی استفاده شده است که با شناخت ۱۵ شاخص شهر خلاق، اقدام به تحلیل و ارزیابی توسط خبرگان و اساتید شهرسازی می گردد. نتایج نشان میدهد که شاخص های "میزان تنوع کاربری ها جذاب و خلاق"، "میزان دسترسی به فضای سبز" و "میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو"، بیشترین تاثیر را در شاخص های ایجاد سرزندگی را در شهر خلاق را دارند.

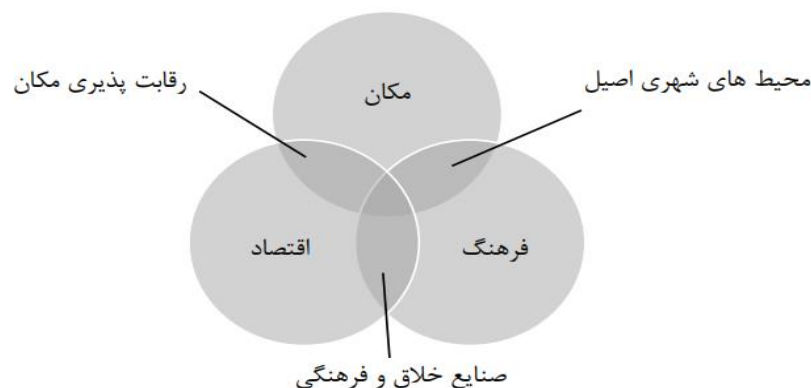
واژه های کلیدی: شهرخلاق - سرزندگی - فضای شهری - فضای جمعی.

مقدمه

یکی از دلایل پیدایش ایده شهرهای خلاق، پاسخ به جنگ جهانی و تجدید ساختار در میان شهرها بود که به دلیل جذب نیروی کار ارزان، شرایط تجارت جهانی این ایده را به کشورهای شرقی نیز منتقل شد. بنابراین، با از دست دادن جنبه رقابتی کشورهای توسعه یافته، خلاقیت و نوآوری مبتنی بر دانش، با کیفیت بالا به یک عامل اجتماعی مهم تبدیل شد (Jureniene & Jurene, 2017: 215). امروزه مفهوم شهر خلاق در بسیاری از کشورها به عنوان ابزاری مناسب جهت برنامه ریزی شهری شناخته می شود. این شهرها با ایجاد زمینه ای مناسب به دنبال کاهش مشکلات اجتماعی و اقتصادی شهرها هستند. شهرهای خلاق شهرهایی هستند که می توانند راه حل های نوینی برای مشکلات روزمره ارائه دهند (بختیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۷۳). بنابراین سوال اصلی تحقیق آن است که شاخص های مهم شهر خلاق در جهت سرزندگی فضای جمعی کدامند؟ همانطور که از عنوان و موضوع تحقیق بر می آید اصلی ترین هدف این پژوهش عبارت است از تحلیل و ارزیابی شاخص های شهرخلاق در جهت سرزندگی با هدف اثرگذاری بر فضای شهری جمعی می باشد. اهمیت پژوهش حاضر را میتوان از دو بعد مورد بررسی قرار داد هم از حیث بررسی آن در ادبیات نظری شهری و هم از حیث مشکلات و معضلات کیفی فضاهای عمومی شهری، خلق فضاهایی با کیفیت یکی از اهداف مهم مدیریت شهری است که در میان انواع کیفیت های متعددی که از دید نظریه پردازان مختلف بیان شده، سرزندگی و خلاقیت دو نمونه از کیفیات آنها می باشد بطوری که از دید نظریه پردازان چون لینچ، بتلی و .. مورد توجه قرار گرفته است.

چارچوب نظری

خلاقیت یک شهر نقش مهمی در توسعه اقتصاد و در بهبود رفاه شهروندان و همچنین افزایش رقابت دارد از شهر خلاق به عنوان یک عامل استراتژیک در توسعه پایدار شهری شناخته شده است. شهرهایی که قادر به جذب افراد خلاق هستند اغلب دارای درصد بالایی از گروههای حرفه ای متعلق به صنایع خلاق هستند (Betlej, Kacerauskas 2021:1). نظریه شهر خلاق یکی از جدیدترین رویکردهای برنامه ریزی شهری است که پس از موج سوم شهرنشینی در دنیا شناخته شد. با وجود نوپا و جدید بودن در مدت زمان کوتاه این نظریه به یکی از مطرح ترین نظریه های شهری بدل شده است (امانپور و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۶). برنامه ریزان در شهر، خلاق خدمات همگانی و زیر ساختهای اجتماعی و اقتصادی را به بدیع ترین، مناسب ترین شیوه و به گونه ای که بتواند با بهره برداری مناسب از فضاهای شهری در آن خلاقیت را رشد و توسعه داد. شهر خلاق و فضاهای شهری باید کل سازماندهی و مدیریت آن به خلاقانه ترین روش برنامه ریزی شود. شهری که بتواند به شکل خلاقانه همکاری جمعی را در راستای ارائه خدمات همگانی خلاق، بدیع و کارا، به کار گیرد، موفق خواهد (ابراهیمی و همکاران ۱۴۰۰، ۱۴۱). چشم انداز شهرخلاق با سه مفهوم فرهنگ، مکان و اقتصاد تعریف کرده که نیروهایی همچون محیط های شهری اصیل، صنایع خلاق و فرهنگی و رقابت پذیری مکان بر آن تاثیر گذار است. (Baeker Murray, 2008:21)

دیاگرام ۱- چشم انداز شهرخلاق (Murray, Baeker 2018:21)

اسمیت و وارفیلد جهت شناسایی ابزارهای تحقق پذیری شهر خلاق دو جهت گیری فرهنگی و اقتصادی را برای شهرهای خلاق ارائه می دهند. جهت گیری به سمت فرهنگ یا جهت گیری به سمت اقتصاد است. بر اساس مفهوم فرهنگ: شهر و فضاهای شهری خلاق به عنوان فضایی با هنر و فرهنگ قوی، شکوفای هنر و تخیل شناسایی میشوند. بر اساس مفهوم اقتصادی: شهر و فضاهای شهری خلاق به عنوان فضایی با نوآوری، خلاقیت و صنایع رقابتی فرهنگی و خلاق، ثبات اقتصادی و

سازمانهای هنری شناسایی میشوند. خلاقیت در این مفهوم به عنوان وسیله ای جهت دستیابی به اهداف و توسعه های اقتصادی و عامل اساسی جهت جذب و افزایش سود اقتصادی است. (S, Warfield, 2006: 5)

دیاگرام ۱- جهت گیری های فرهنگی و اقتصادی شهر و فضای شهری خلاق (Warfield, Smith, ۲۰۱۶)

با این وجود نظریه پردازان متفاوتی مفهوم شهرهای خلاق را مورد بررسی قرار داده اند. به طور کلی شهرهای خلاق فرصتی برای ساختن، طراحی و باززنده سازی فضاهای شهری ایجاد می کنند. این اقدامات در جهت افزایش رقابت پذیری شهرها و توسعه فعالیت های فرهنگی مختلف به عنوان جزئی جدایی ناپذیر از اقتصاد و عملکردهای اجتماعی شهر هستند. (Jurene & Jureniene, ۲۰۱۷: ۲۱۵).

جدول ۱- تعاریف شهر خلاق (K Miszczak, ۲۰۲۰)

ردیف	نظریه پرداز	تعاریف
۱	O'Connor and Shaw, 2014	فضای شهری اهمیت زیادی جهت تقویت اقتصاد شهر خلاق دارد. نظریه پردازان مختلفی، سهم حیاتی فضاهای شهری انعطاف پذیر برای ایجاد اقتصادهای متراکم را مورد بحث قرار داده اند و فضای خلاق را به عنوان یکی از تضادهای کلیدی شهر خلاق هم در واقعیت و هم در "خیال" توصیف کرده اند.
۲	Cohendet, Grandadam Simon,	پیشنهاد نگاه دقیقتر به ساختار شهر خلاق با تعریف سه لایه مختلف به عنوان اجزای اساسی فرآیندهای خلاقانه در محیطهای نوآورانه محلی است که آنها را سطح بالایی، ۲۰۱۰ میانی و زیرین مینامند هر یک از این لایه ها با ویژگی های خاصی در فرآیند خلاقیت مداخله می کنند ..
۳	,Florida2002	تحقیقات فزاینده در زمینه اقتصاد و مدیریت نشان میدهد که شهرهای خلاق ممکن است با فراهم کردن سرمایه گذاری در تسهیلات مرتبط فرهنگی و سایر امکانات مرتبط مکانی مناسب برای طبقه خلاق کارگران ایجاد کنند تا محصولات یا فرآیندهای جدیدی را تصور کنند که در نهایت باعث رشد اقتصادی و ثروت می شود.
۴	,Landry2008	خلاقیت هم به معنای اجازه دادن به جریان آزاد ایده ها و پیوند دادن این ایده های جدید ۱۹۹۵ به محدودیت ها دستور زبان ها و قوانین و البته به واقعیت است.

شهر خلاق به عنوان یک موجود زنده با متابولیسم و سرزندگی در نظر گرفته می شود تا به طور سیستماتیک مفهوم سرزندگی شهری را درک کرد. این استعاره از شهر به عنوان یک ارگانیسم، نوآوری نیست و سیستم های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نمی توانند از قوانین طبیعت غیر زنده و زنده بگریزند (Liu, all et 2020:2).

از این رو چارچوبی را برای ارزیابی سرزندگی شهر خلاق بر اساس مدل "مثلث حیاتی" پیشنهاد شده است. این چارچوب نمایانگر سرزندگی شهری خلاق و رشد بیولوژیکی، از جمله رشد جمعیت، توسعه اقتصادی، افزایش ظرفیت نوآوری، افزایش ساختمان، افزایش نسبت جوانان و افزایش سواد مدنی است. هرچه «مثلث حیاتی» قوی تر باشد، شهر می تواند این نیازها را برآورده کند و افراد و منابع بیشتری را جذب کند و در نتیجه شهر سرزنده تر می شود که پیشرفت بازخورد مثبت و کاهش بی نظمی است. بنابراین نشاط شهری نوعی رابطه هماهنگ بین انسان و مکان بیولوژیکی (Liu, 2020:2). مکان های شهری با تنوع، تحرک و تداوم انسانی نیرو می گیرد. اینها منابع اصلی سرزندگی هستند. شهری که دارای ویژگی هایی باشد که سرزندگی را افزایش می دهد و شهروندی که در آنجا زندگی با کیفیتی داشته باشد، یک

رابطه متقابل برقرار می کند . سرزندگی در فضاهایی که این رابطه را در بر می گیرد باعث نشاط شهر و تامین انرژی و توان الزم برای توسعه شهر می شود. مشاهده می شود که شهرهایی که از ویژگی های سرزندگی برخوردار نیستند، مکان هایی خشک، راکد و نامطلوب هستند . از این منظر، شهرهای خلاق را می توان به مکان های جذاب و پرنشاطی تبدیل کرد که با تدابیر خاصی مانند ایجاد تحرک، حمایت از ارتباط بین مردم، افزودن کارکردها، سفارش دهی، تبدیل، بهبود، توزیع کاربری در ساعات مختلف، افزودن لوازم شهری افزایش دسترسی و افزودن ارزش های زیبایی شناختی به فضاهای سرزنده و خلاق تبدیل شده اند در نهایت چارچوب مفهومی پژوهش با توجه به مراحل و بندهای پیشین تدوین شده است:

دیاگرام-۳-مدل مفهومی (نگارندگان)

روش تحقیق

پژوهش در زمینه تحلیل و ارزیابی شاخص های شهرخلاق در جهت سرزندگی با هدف اثرگذاری بر فضای شهری جمعی، از نظر روش پژوهشی توصیفی- تحلیلی است. زیرا در طی این پژوهش، پژوهشگر برآنست تا دریابد چگونه میتوان فضای شهر خلاق و دارای سرزندگی ایجاد نمود و با توصیف عینی و کیفی محتوای مفاهیم بصورت نظام‌دار از طریق مطالعه منابع مختلف و تجزیه و تحلیل، طبقه بندی و توصیف مطالب مستخرج، چگونگی ارتقاء سرزندگی در کلیه فضاهای شهری بالاخص مناطق شهری خلاق را تبیین نماید. به منظور گردآوری مبانی نظری سرزندگی، شهر خلاق، مناطق شهری و شهرهای جدید از مقالات و پایان‌نامه‌ها و کتابهای موجود در کتابخانه دانشگاه و سایر کتابخانه‌های شهر و همچنین سایت های مرجع بهره‌گیری شده و اسناد و نقشه‌های مورد نیاز از شهرداری مربوطه دریافت گردیده و به منظور انجام برداشتهای میدانی با استفاده از پرسشنامه اطلاعاتی کسب شده که در طی پژوهش از آنها بهره گرفته خواهد شد. در پژوهش حاضر از مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی با استفاده از منابع و مراجع گوناگون از ابتدا تا انتهای پژوهش بهره گرفته شده است. این منابع شامل: کلیه کتاب ها، مقالات داخلی و خارجی، مجلات تخصصی، آمارنامه‌ها، اسناد و گزارش های تصویری و مکتوب، طرح های جامع شهری و پایان‌نامه‌های مرتبط با شهر خلاق میباشد و مراجع مورد استفاده در طی پژوهش حاضر شامل: کتابخانه فیزیکی و مجازی دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های شهر تهران و کلیه پایگاه‌های داده‌ای اعم از پایگاه داده‌ای شهرداری بهره گرفته شده است. ابزارهای گردآوری مورد استفاده در این پژوهش نیز عبارتند از: تهیه جدول و فرم، تهیه نقشه، یادداشت برداری و ... بر این اساس در فصل دوم پژوهش حاضر پژوهشگر تلاش نموده که با بهره‌گیری از کلیه منابع موجود و در دسترس در زمینه‌های خلاقیت و شهر سرزنده داده‌های مناسبی را از روش کتابخانه‌ای استخراج نموده و سپس بر اساس این اطلاعات و داده‌ها چارچوب نظری پژوهش را به نحوی تدوین نماید که چراغ راه پژوهش باشد.

جدول ۲: متغیرهای پژوهش

مقیاس	نحوه اندازه گیری	نوع متغیر	نقش متغیر	عنوان متغیر	مولفه ها
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدانی	مستقل	کیفی	سرزندگی فعالیتی و عملکردی	کالبدی-عملکردی
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدانی	مستقل	کیفی	دسترسی مناسب	
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدانی	مستقل	کیفی	افزایش کیفیت های محیطی	
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدانی	مستقل	کیفی	افزایش حس تعلق	اجتماعی
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدان	مستقل	کیفی	افزایش تعاملات	
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدانی	مستقل	کیفی	افزایش امنیت	
اسمی	پرسشنامه، برداشت میدانی	وابسته	کیفی	اقتصاد فعال و پویا	اقتصادی

در این پژوهش مهمترین شاخص های مؤثر بر تحلیل و ارزیابی شهرخلاق در جهت سرزندگی با هدف اثرگذاری بر فضای شهری جمعی شناسایی گردید. سپس این شاخص ها با استفاده از نظر خبرگان و روش دلفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است که در ادامه به آن اشاره شده است.

شاخص هایی که با استفاده از مبانی نظری شناسایی شده، در اختیار گروهی از کارشناسان شهرداری و اساتید دانشگاه قرار گرفت. به همین جهت، شاخص ها در سه مرحله در اختیار خبرگان قرار گرفت و از آن ها خواسته شد که میزان اهمیت هریک از آن ها را تعیین کنند. در مرحله اول ارزشیابی، شاخص ها اصلاح شده و شاخص های جدید، در دور دوم مورد ارزیابی قرار می گیرند. سپس نتایج دو مرحله نظرسنجی اول و دوم برای غربال سازی زیرمعیارها به کار برده می شود. اگر اختلاف میانگین نظرات برای یک زیر معیار در دو دوره نظرسنجی، کمتر از ۰/۲ باشد، می توان گفت اعضای گروه پاسخ دهنده در رابطه با آن شاخص به جمع بندی رسیده‌اند.

سپس مرحله سوم نیز این کار برای سایر شاخص ها انجام می شود. از میان شاخص هایی که بر روی آن ها اتفاق نظر وجود دارد(اختلاف کمتر از ۰/۲) شاخصی که توسط خبرگان میانگین بالاتر از ۲,۵ داشته باشد، به عنوان شاخص با اهمیت در مجموعه فرایند باقی می ماند و در غیر این صورت قابل حذف می باشند. بر اساس روش دلفی، معیار اختلاف میانگین، دو تکرار آخر است. بدین منظور که در مرحله سوم،

اختلاف بین میانگین امتیازات در دور دوم و سوم مقایسه می گردند. این روند تا زمانی که تمام اختلافات کمتر از ۰/۲ گردد، ادامه دارد. دور اول روش دلفی در پرسشنامه از پاسخ دهندگان خواسته شد میزان تأثیر هر یک از شاخص ها شهر خلاق را بر وجود سرزندگی با انتخاب یکی از گزینه های موجود اعلام نمایند. همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود، در سنجش دور اول دلفی بیشترین امتیاز به شاخص "میزان وجود مناطق گپ و گفت و تعاملات موجود" و کمترین امتیاز به شاخص "میزان تمیز بودن محیط زیست" داده شده است.

جدول ۳: توصیف آماری پاسخ دهندگان دلفی دور اول

رتبه	میانگین پاسخ	تعداد پاسخ	شاخص ها	کیفیت	مولفه ها	ابعاد
۷	۳,۱	۱۵	میزان تنوع کاربری ها جذاب و خلاق	سرزندگی فعالیتی و عملکردی	کالبدی- عملکردی	تعددی
۴	۴,۱	۱۵	میزان وجود فضاهای چند منظوره جهت تجمع و جشن ها	دسترسی مناسب		
۲	۴,۷	۱۵	راحتی ورود و خروج	افزایش کیفیت های محیطی		
۱۳	۲	۱۵	میزان تمیز بودن محیط زیست			
۱۰	۲,۴	۱۵	میزان دسترسی به فضای سبز			
۹	۲,۴	۱۵	میزان حفاظت از ساختمان های با ارزش	افزایش حس تعلق	اجتماعی	
۶	۳,۴	۱۵	میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو	افزایش تعاملات اجتماعی		
۱	۴,۸	۱۵	میزان وجود مناطق گپ و گفت و تعاملات موجود	افزایش امنیت		
۱۱	۲,۲	۱۵	میزان ایمنی و امنیت			
۳	۴,۵	۱۵	میزان مشارکت شهروندان در امنیت محیط			
۵	۳,۷	۱۵	میزان زندگی شبانه فعال و پویا در محیط	اقتصاد فعال و پویا	اقتصادی	
۸	۳	۱۵	میزان و کیفیت درآمد اقتصادی			
۱۲	۲,۱	۱۵	رشد اشتغال و میزان فرصت های شغلی			

دور دوم روش دلفی: در بخش اول از دور دوم روش دلفی شاخص هایی که در دور اول دلفی انتخاب شدند، به عنوان شاخص های وجود سرزندگی در منطقه مورد استفاده قرار می گیرند. همچنین بخش دوم نظرسنجی این مرحله به پرسش در خصوص اهمیت شاخص ها در حالت اصلاح شده و جدید می پردازد. در ارزیابی دور دوم، پس از حذف ۳ شاخص با کمترین امتیاز در مرحله اول، شاخص های باقیمانده را تشکیل می دهد. در نظرسنجی دور دوم دلفی (۱۰ شاخص) به همان ۱۵ نفر داده شده که شاخص های ذکر شده به شرح زیر می باشند:

جدول ۴: توصیف آماری پاسخ دهندگان دلفی دور دوم

رتبه	میانگین پاسخ	تعداد پاسخ	شاخص ها	کیفیت	مولفه ها	ابعاد
۷	۲,۴	۱۵	میزان تنوع کاربری ها جذاب و خلاق	سرزندگی فعالیتی و عملکردی	کالبدی- عملکردی	تعددی
۴	۴	۱۵	میزان وجود فضاهای چند منظوره جهت تجمع و جشن ها	دسترسی مناسب		
۳	۴,۸	۱۵	راحتی ورود و خروج	افزایش کیفیت های محیطی		
۶	۳,۶	۱۵	میزان دسترسی به فضای سبز	افزایش حس تعلق	اجتماعی	
۲	۴,۸	۱۵	میزان حفاظت از ساختمان های با ارزش	افزایش تعاملات		
۱	۴,۶	۱۵	میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو	افزایش امنیت		
۵	۳,۹	۱۵	میزان وجود مناطق گپ و گفت و تعاملات موجود			
۹	۲,۳	۱۵	میزان مشارکت شهروندان در امنیت محیط			
۸	۲,۴	۱۵	میزان زندگی شبانه فعال و پویا در محیط			

اقتصادی	اقتصاد فعال و پویا	میزان و کیفیت درآمد اقتصادی	۱۵	۱۸	۱۰
---------	--------------------	-----------------------------	----	----	----

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود در مرحله دوم سنجش دلفی بیشترین امتیاز مجدد به شاخص "میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه‌های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو" و کمترین امتیاز به شاخص "میزان و کیفیت درآمد اقتصادی" داده شده است. مقایسه میانگین امتیازات شاخص‌ها در مرحله اول و دوم دلفی، در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵ میزان اختلاف دیدگاه خبرگان در نظرسنجی مرحله اول و دوم

ابعاد	مولفه‌ها	کیفیت	شاخص‌ها	تعداد پاسخ	میانگین پاسخ	میانگین پاسخ راند دوم
زیست‌محیطی	کالبدی- عملکردی	سرزندگی فعالیتی و عملکردی	میزان تنوع کاربری‌ها جذاب و خلاق	۱۵	۳,۱	۲,۴
			میزان وجود فضاهای چند منظوره جهت تجمع و جشن‌ها	۱۵	۴,۱	۴
		افزایش کیفیت‌های محیطی	راحتی ورود و خروج	۱۵	۴,۷	۴,۸
			میزان تمیز بودن محیط زیست	۱۵	۲	*
			میزان دسترسی به فضای سبز	۱۵	۲,۴	۳,۶
اجتماعی	افزایش حس تعلق	میزان حفاظت از ساختمان‌های با ارزش	۱۵	۲,۴	۴,۸	
		میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه‌های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو	۱۵	۳,۴	۴,۶	
	افزایش تعاملات اجتماعی	میزان وجود مناطق گپ و گفت و تعاملات موجود	۱۵	۴,۸	۳,۹	
		میزان ایمنی و امنیت	۱۵	۲,۲	۳,۴	
	افزایش امنیت	میزان مشارکت شهروندان در امنیت محیط	۱۵	۴,۵	۲,۳	
میزان زندگی شبانه فعال و پویا در محیط		۱۵	۳,۷	۲,۴		
اقتصادی	اقتصاد فعال و پویا	میزان و کیفیت درآمد اقتصادی	۱۵	۳	۱,۸	
		رشد اشتغال و میزان فرصت‌های شغلی	۱۵	۲,۱	*	

* حذفیات راند اول

دلفی دور سوم: با توجه به اطلاعات جدول ۵، ۴ شاخص حذف خواهد شد. این مرحله مانند روش دوم مورد ارزیابی قرار گرفت و با ۱۰ شاخص مورد سنجش قرار گرفته است. نتایج دور سوم دلفی در جدول ۶ نشان داده شده است.

جدول ۶: توصیف آماری پاسخ دهندگان دلفی دور سوم

ابعاد	مولفه‌ها	کیفیت	شاخص‌ها	تعداد پاسخ	میانگین پاسخ	رتبه
زیست‌محیطی	کالبدی- عملکردی	سرزندگی فعالیتی و عملکردی	میزان تنوع کاربری‌ها جذاب و خلاق	۱۵	۴,۱	۵
			میزان وجود فضاهای چند منظوره جهت تجمع و جشن‌ها	۱۵	۳,۱	۱۰
		افزایش کیفیت‌های محیطی	راحتی ورود و خروج	۱۵	۳,۵	۸
			میزان دسترسی به فضای سبز	۱۵	۴,۲	۴
			میزان حفاظت از ساختمان‌های با ارزش	۱۵	۳,۴	۹
اجتماعی	افزایش حس تعلق	میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه‌های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو	۱۵	۴,۷	۲	
		میزان وجود مناطق گپ و گفت و تعاملات موجود	۱۵	۴,۹	۱	
	افزایش تعاملات اجتماعی	میزان مشارکت شهروندان در امنیت محیط	۱۵	۴,۵	۳	
		میزان زندگی شبانه فعال و پویا در محیط	۱۵	۴	۷	

۶	۳,۹	۱۵	میزان و کیفیت درآمد اقتصادی	اقتصاد فعال و پویا	اقتصادی
---	-----	----	-----------------------------	--------------------	---------

در سنجش و ارزیابی دور سوم بیشترین امتیاز به شاخص " میزان وجود مناطق گپ و گت و تعاملات موجود " و کمترین امتیاز به شاخص " میزان وجود فضاهای چند منظوره جهت تجمع و جشن ها " داده شده است و مانند مراحل قبل در این مرحله ۴ شاخصی که میانگین پاسخ هایشان پایین بود حذف شدند.

نتیجه گیری

پس از تعیین شاخص های مدنظر کارشناسان سوالاتی در خصوص شاخص های منتخب تدوین شده و در اختیار افراد قرار گرفته است و با استفاده طیف لیکرت به سوالات پاسخ داده شده است. این پرسشنامه به صورت نمونه گیری ساده بین ۳۰ نفر توزیع گردیده است و به این صورت می باشد که هرچه امتیازات کمتر باشد آن شاخص در وضعیت نامطلوب و هرچه امتیازات بیشتر باشد شاخص در وضعیت مطلوب تری قرار دارد. در مجموع ۶ شاخص نهایی با استفاده از مدل دلفی بعنوان شاخص های اصلی برای شاخص های وجود سرزندگی در شهر خلاق استخراج گردید که بر اساس امتیازات به دست آمده توسط هر شخص از مدل دلفی، جدول رتبه بندی شاخص ها ارائه گردید. به طور کلی نتایج نشان میدهد که طبق نظر کارشناسان شاخص های " میزان تنوع کاربری ها جذاب و خلاق "، " میزان دسترسی به فضای سبز"، " میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو"، " میزان وجود مناطق گپ و گت و تعاملات موجود " و " میزان مشارکت شهروندان در امنیت " و " میزان و کیفیت درآمد اقتصادی " به ترتیب با بیشترین رتبه بیشترین تاثیر را در شاخص های ایجاد سرزندگی در شهر خلاق را دارند.

رتبه	میانگین پاسخ	تعداد پاسخ	شاخص ها	کیفیت	مولفه ها	ابعاد
۵	۴,۱	۱۵	میزان تنوع کاربری ها جذاب و خلاق	سرزندگی فعالیتی و عملکردی	کالبدی- عملکردی	زیست محیطی
۴	۴,۲	۱۵	میزان دسترسی به فضای سبز	افزایش کیفیت های محیطی	عملکردی	
۲	۴,۷	۱۵	میزان وجود فضاهای مناسب برای گروه های سنی و-جنسی مختلف در جهت گفتگو	اصالت و هویت شاخص	اجتماعی	اجتماعی
۱	۴,۹	۱۵	میزان وجود مناطق گپ و گت و تعاملات موجود	افزایش تعاملات		
۳	۴,۵	۱۵	میزان مشارکت شهروندان و پاکیزگی در این محیط	سبک زندگی مناسب		
۶	۳,۹	۱۵	میزان و کیفیت درآمد اقتصادی	اقتصاد فعال و پویا	اقتصادی	اقتصادی

جدول ۴-۵: رتبه بندی نهایی جهت شاخص های وجود سرزندگی در شهر خلاق

مراجع

- ابراهیمی بوزانی، مهدی؛ مختاری ملک آبادی، رضا و حمیدی، فاطمه. (۱۴۰۰) تحلیلی بر ارتقای کیفیت فضاهای عمومی شهری با رویکرد شهرخلاق). فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه ای، ۲، ۱۵
- امانپور، سعید؛ ملکی، سعید و عبیات، ماجده، (۱۴۰۰)، تحلیلی بر رویکرد شهر خلاق با تاکید بر توسعه پایدار شهری (مورد پژوهی: شهر اهواز). مطالعات طراحی شهری و پژوهش های شهری، ۲۱(۴)
- بختیاری، صادق، (۱۴۰۰)، رضازاده، معصومه، ارزیابی و سنجش عوامل کلیدی موثر بر شهر خلاق با رویکرد سناریو مینا (مطالعه موردی: شهر بیرجند)، نشریه آینده پژوهی شهری، دوره ۱، شماره ۱، شهریور ۱۴۰۰
- محمودی، رضا و ربیعی رودسری، شهربانو (۱۳۹۴). روش تحقیق در علوم انسانی: راهنمای عملی در تنظیم طرح پژوهش. چاپ دوم، انتشارات بال

۵) موسی زاده، علی و محمدی، مریم (۱۳۹۷) راهکارهای طراحی خیابان های شهری سرزنده با رویکرد شهر شاد. کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام، تبریز.

۶) مهدوی، آیدا و محسن نژاد، سارا (۱۳۹۶). تبیین مفهوم شادی در طراحی فضاهای شهری. پنجمین کنگره بین المللی عمران، معماری و توسعه شهری، تهران

- ۷) Baeker, G. and G. Murray (2008). "Creative City: Planning Framework. a Supporting Document to the Agenda for Prosperity: Prospectus for a Great City." Pauline Couture, PCA Associates.
- ۸) Betlej, A. and T. Kačerauskas (2021). "Urban creative sustainability: The case of Lublin." Sustainability 13(7): 4072.
- ۹) Jurèné, S. and V. Jurèniènè (2017). "Creative cities and clusters." Transformations in business & economics 16: 214-234.
- ۱۰) K. Warfield and R ,Smith (2008). " The creative city: a matter of values." Creative cities, cultural clusters and local economic development: 28
- ۱۱) Liu, H., et al. (2022). "Vital triangle: A new concept to evaluate urban vitality." Computers, Environment and Urban Systems 98: 101886
- ۱۲) Long, Y. and C. Huang (2019). "Does block size matter? The impact of urban design on economic vitality for Chinese cities." Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science 46(3): ۴۰۶-۴۲۲.
- ۱۳) Miszczak, K. and P. S. A. Wrona (2022). "CREATIVE AND INNOVATIVE URBAN SPACE IN THEORY AND PRACTICE."
- ۱۴) Vanolo, A. (2008). "The image of the creative city: Some reflections on urban branding in Turin." Cities 25(6): 370-382
- ۱۵) Wood, P. and C. Landry (2008). The intercultural city: Planning for diversity advantage, Routledge
- ۱۶) Wu, W. (2005). Dynamic cities and creative clusters, World Bank Publications.
- ۱۷) Zhang, Y., et al. (2021). "Understanding the spatiotemporal patterns of nighttime urban vibrancy in central Shanghai inferred from mobile phone data." Regional Sustainability 2(4): 297-3.